

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Інститут фізіології рослин і генетики НАН України
Природничо-географічний факультет
Кафедра біології та методики її навчання

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ В СИСТЕМІ ОСВІТИ

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції

28 лютого 2018 року, м. Умань

Умань
Видавець «Сочінський М. М.»
2018

УДК 5(063)
П 77

*Рекомендовано до друку
Вченою радою природничо-географічного факультету Уманського
державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 9 від 28 лютого 2018 р.)*

Редакційна колегія

Миколайко В.П. – кандидат сільськогосподарських наук, професор (голова оргкомітету); **Красноштан І.В.** – кандидат біологічних наук, доцент (головний редактор); **Миколайко І.І.** – кандидат біологічних наук, доцент (відповідальний секретар); **Чорна Г.А.** – кандидат біологічних наук, доцент; **Якимчук Р.А.** – кандидат біологічних наук, доцент; **Соболенко Л.Ю.** – кандидат біологічних наук, доцент; **Мороз Л.М.** – кандидат біологічних наук, доцент; **Сорокіна С.І.** – кандидат біологічних наук, доцент; **Грабовська С.Л.** – кандидат біологічних наук, доцент; **Люленко С.О.** – кандидат педагогічних наук, доцент; **Миронюк Т.М.** – кандидат педагогічних наук, доцент; **Андрієнко О.Д.** – кандидат біологічних наук, доцент; **Поліщук Т.В.** – кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач.

П 77 **Природничі науки в системі освіти: матер. Всеук. наук.-практ. Інтернет – конференції 28 лютого 2018 року, м.Умань).** – Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2018. – 126 с.

ISBN 978-966-304-253-4

У збірнику висвітлені питання новітніх здобутків біологічної науки, екологічні проблеми природокористування та охорони навколишнього середовища, сучасні проблеми та перспективи розвитку географічної науки і освіти та методологічні аспекти викладання дисциплін природничого циклу в середній та вищій школі

УДК 5(063)

ISBN 978-966-304-253-4

© Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

ЗМІСТ

НОВІТНІ ЗДОБУТКИ БІОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Валерій Миколайко, Ірина Миколайко ПРИРОДНИЧІ НАУКИ В СИСТЕМІ ОСВІТИ	6
Ігор Красноштан, Василь Красноштан ВІДТВОРЕННЯ ГОСПОДАРСЬКО-ЦІННИХ ОЗНАК <i>QUERCUS ROBUR</i> НАСІННЄВИМ МАТЕРІАЛОМ ПОЛІПШЕНОЇ ЯКОСТІ	11
Галина Чорна, Анна Павленко МІСЦЕ ГЕРБАРНОЇ КОЛЕКЦІЇ РОДУ <i>ROTAMOGETON</i> L. У ГЕРБАРІЯХ УКРАЇНИ	14
Леся Мороз ВИВЧЕННЯ ВПЛИВУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДИГРЕСІЇ НА ВИДОВИЙ СКЛАД, ЧИСЕЛЬНІСТЬ ТА УСПІШНІСТЬ ГНІЗДУВАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ В УМОВАХ ЖАШКІВСЬКОЇ ПРИМІСЬКОЇ ЛІСОВОЇ ЗОНИ	21
Світлана Грабовська ВИДОВИЙ СКЛАД КОМАХ АГРОБІОСТАНЦІЇ УДПУ	24
Світлана Сорокіна, Ірина Леонтюк ЗВ'ЯЗОК МІЖ ФОТОСИНТЕЗОМ ТА АЗОТФІКСУВАЛЬНОЮ АКТИВНІСТЮ У СОЇ	29
Любов Соболєнко ФАУНІСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВУЖА ВОДЯНОГО НА ЗАХІДНОМУ ПОДІЛЛІ	31
Тетяна Поліщук ВИКОРИСТАННЯ ТА МЕТОДИ СТВОРЕННЯ ЛІНІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ ОДНОРОСТКОВИХ КОРМОВИХ БУРЯКІВ У СЕЛЕКЦІЇ НА ГЕТЕРОЗИС	34
Валентин Поліщук, Анатолій Балабак, Юлія Величко, Анна Бровді СЕЛЕКЦІЙНО-ГЕНЕТИЧНІ ДОСЯГНЕННЯ ТА ІСТОРІЯ РОЗПОВСЮДЖЕННЯ СОРТІВ ТРОЯНД	38
Анна Куземко, Тетяна Небикова, Нагорний Богдан ВИКОРИСТАННЯ МОХОПОДІБНИХ В БІОІНДИКАЦІЇ	41
Вікторія Скакун КОМАХИ-ЗАПИЛЮВАЧІ ПРЕДСТАВНИКІВ РОДУ <i>BUDDLEJA</i> L.	45
Даша Браславська БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИРОЩУВАННЯ СОРТІВ МАЛИНИ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЧАСТИНІ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	47

Ірина Миколайко БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КВІТУВАННЯ <i>HIPPORHAE RHAMNOIDES</i> L. В АГРОЕКОЛОГІЧНИХ УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ	51
---	-----------

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Світлана Совгіра ЕКОЛОГІЧНІ ФУНКЦІЇ КІМНАТНИХ РОСЛИН	54
Вікторія Берчак ОХОРОНА Й РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ ДОЛИННИХ ЛАНДШАФТІВ МАЛИХ РІЧОК	57
Роман Подзерей ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА	61

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГЕОГРАФІЧНОЇ НАУКИ І ОСВІТИ

Ірина Козинська, Аліна Ковтуненко МЕДИКО-ГЕОГРАФІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	63
Олексій Ситник ПОГОДНІ УМОВИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ ВЗИМКУ 2017-2018 рр.	67
Любов Безлатня КУЛЬТУРНИЙ ЛАНДШАФТ В АНТРОПОГЕННОМУ ЛАНДШАФТОЗНАВСТВІ	71
Микола Заїка, Юрій Мелешко, Руслана Дідура ВМІСТ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ У ДОРОЖНІЙ ЛАНДШАФТНО-ІНЖЕНЕРНІЙ СИСТЕМІ КИЇВ – ОДЕСА	75
Ілона Макаревич РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ	78

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ПРИРОДНИЧОГО ЦИКЛУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ І ЗАГАЛЬНО-СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Оксана Браславська ЗАВДАННЯ СУЧАСНОЇ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ	81
--	-----------

Наталія Горбатюк АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	83
Юлія Танасійчук, Назарій Танасійчук ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ПРІОРИТЕТ ОСВІТИ	87
Наталія Душечкіна МОТИВАЦІЯ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЧИННИК ДЛЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	90
Світлана Люленко ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ	93
Інна Рожі АКТИВНО-ПІЗНАВАЛЬНА КОМПЕТЕНЦІЯ ФОРМУВАННЯ КРАЄЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ	96
Тамара Миронюк ВІТАМІННА ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ СТУДЕНТІВ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ	98
Оксана Герасименко ВИКОРИСТАННЯ ОКРЕМИХ МЕТОДІВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ПРАКТИЦІ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ І СОЦІАЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЇ	102
Тетяна Небикова РОЛЬ І МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІОЛОГІЯ» У ФОРМУВАННІ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ПІДЛІТКІВ ДО ВЛАСНОГО ФІЗИЧНОГО ЗДОРОВ'Я	106
Людмила Похила, Олена Андрієнко ЖИТТЄПИСИ ВИДАТНИХ ФІЗІОЛОГІВ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІСТОРИЗМУ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ	110
Оксана Мухарська, Ангеліка Березнюк ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ	115
Вікторія Берчак, Ангеліна Остафійчук, Валерія Норченко КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ	119
Тетяна Небикова, Тополя Вікторія, Щербата Вікторія МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ	123

в інклюзивних класах підвищилася в результаті створення особливих психолого-педагогічних умов.

Список використаних джерел

1. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. Монографія / А. А. Колупаєва. – К.: «Самліт: Книга», 2009. – 272 с.
2. Коробко С. Л., Коробко О. І. Робота психолога з молодшими школярами: метод. посіб. – 3-є вид., перероб. і допов. – К.: Літера ЛТД, 2014. – 416 с.
3. Чопік О. В. Особливості розвитку взаємостосунків учнів в інклюзивному класі / О. В. Чопік // Соціально-педагогічна робота в закладах освіти інклюзивної орієнтації: тези доповідей VII Всеук. наук.-практ. конф. – Хмельницький: ХІСТУ «Україна», 2012. – С. 139–142.

Вікторія Берчак, Ангеліна Остафійчук, Валерія Норченко
Уманський державний педагогічний університет Павла Тичини
E-mail: berchak120388@gmail.com

КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ

Основною вимогою до освіти у сучасних умовах є її орієнтація на розвиток особистості, здатної творчо вирішувати проблеми сьогодення. Розв'язання завдань щодо ефективного формування випускника школи залежить від змісту та організації освітнього процесу. Сьогодення диктує таким чином організовувати навчання, щоб учні приділяли велику увагу самостійному відбору та опрацюванню інформації, що спонукатиме до розвитку їх пізнавальної самостійності. Тому великого значення набуває контроль як один із невід'ємних компонентів діагностування навчальних досягнень школярів.

Контроль допомагає: встановити готовність учнів до сприйняття, усвідомлення і засвоєння нових знань; отримати інформацію про характер самостійної роботи у процесі навчання; визначити ефективність організаційних форм, методів і засобів навчання; виявити ступінь правильності, обсягу і глибини засвоєних учнями знань, умінь та навичок. Ці та інші завдання визначають зміст контролю, який змінюється у залежності від дидактичних завдань [4].

Контроль знань є складовою частиною процесу навчання, і передбачає такі компоненти: перевірку – виявлення рівня знань, умінь та навичок; оцінку – вимірювання рівня знань, умінь і навичок; облік